

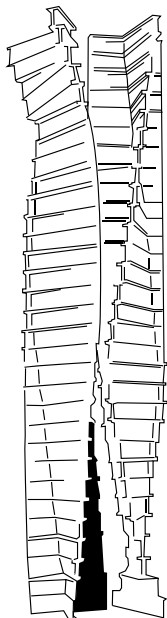
EXEMPELBLAD SKULPTURER

Centrum

C:1 Grön Eld, 1970

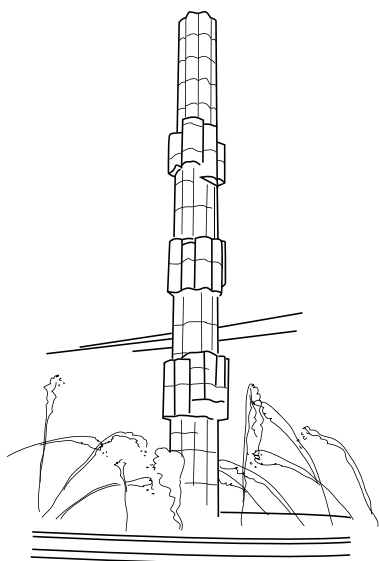
SID 10, SKULPTURGUIDE UMEÅ

Modernistiska torgskulpturer är vanligtvis "icke föreställande" och beskriver ofta en uppåtsträvande rörelse. De höjer sig ofta likt *Grön Eld* som spiralformade landmärken i vår stadsmiljö. Skulpturerna återger ingen berättelse, de har heller ingen historisk anknytning till platsen utan de är i första hand visuella accenter i vår gemensamma miljö. De är former som berikar vår miljö, ger skönhetsupplevelser och skapar identitet åt platser.

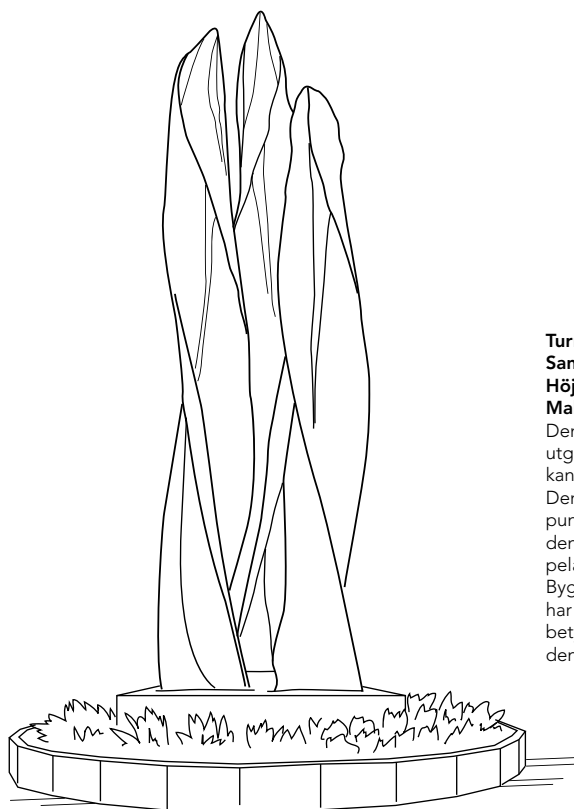
Mänsklig byggnad, 1960
Arne Jones (1914-1976)
 Rostfritt stål, c:a 10 m hög,
 Tekniska högskolan, Luleå

Arne Jones skulptur var ursprungligen ett förslag till utsmyckning av Sergels torg i Stockholm. Den var tänkt att bli 30 m hög. Konstverket är konstruerat av liggande I-balkar som staplats på varandra. Utgångspunkten för Jones var mötet mellan två kroppar, en man och en kvinna, som närmar sig varandra och går in i varandra.

Kristallvertikalaccent, 1974
Edvin Öhrström (1906-1994)
 Glas & rostfritt stål, 37,5 m hög,
 Sergels torg, Stockholm

Glasobelisken som sprider sitt elektriska ljus över Sergels torg står i en rund bassäng omgiven av belysning och sprutande fontäner. Den fungerar under den mörka tiden som en lysande monumental rondellskulptur. Under dagtid ser den mera ut som en del av stadens arkitektur. De gjutna glasdelarna är monterade på ett skelett av rostfritt stål.

Turning Torso, 2001
Santiago Calatrava (1951-)
 Höjd 190 m
 Malmö

Den spanske arkitekten Calatrava utgår alltid från naturen eller människan när han ritat sina broar eller hus. Den mänskliga anatomin är utgångspunkten för Turning Torso. Byggnaden återger hur ryggradens skelettpelare rör sig när kroppen vrider sig. Byggnaden, som är 54 våningar hög, har fått samma identitetsskapande betydelse för Malmö som t. ex. Golden Gate-bron har för San Francisco.

Träd i dimma, 1951
Vicke Lindstrand (1904-1983)
 Kristallglas, 23,5 cm hög

Orrefors och Kosta glasbruk i Småland blev under början av 1900-talet världsberömda för sin glasindustri. Där arbetade både Edvin Öhrström och Vicke Lindstrand tillsammans med de skickliga glasblåsarna. Träd i dimma är utförd av Lindstrand i mjölkvitt underfångsglas, det vill säga att glaset är i två skikt med de färgade partierna innanför det ofärgade glaset.

C:3 Laddningsplats för ljushuvuden, 2000

SID 14, SKULPTURGUIDE UMEÅ

I stadens möblemang ingår förutom hus även sådant som lyktstolpar, skräpkorgar, trafikskyltar, grindar, bänkar och uteplatser. I vår offentliga miljö ses människor umgås och "vardagssitta" i ställningar och med ansiktsuttryck som skiljer sig mycket från de "tronande" gestalterna i vår historia. I *Laddningsplats för ljushuvuden* har den vanliga människan upphöjts till helgon som umgås och chattar på en uppvärmd betongsoffa.

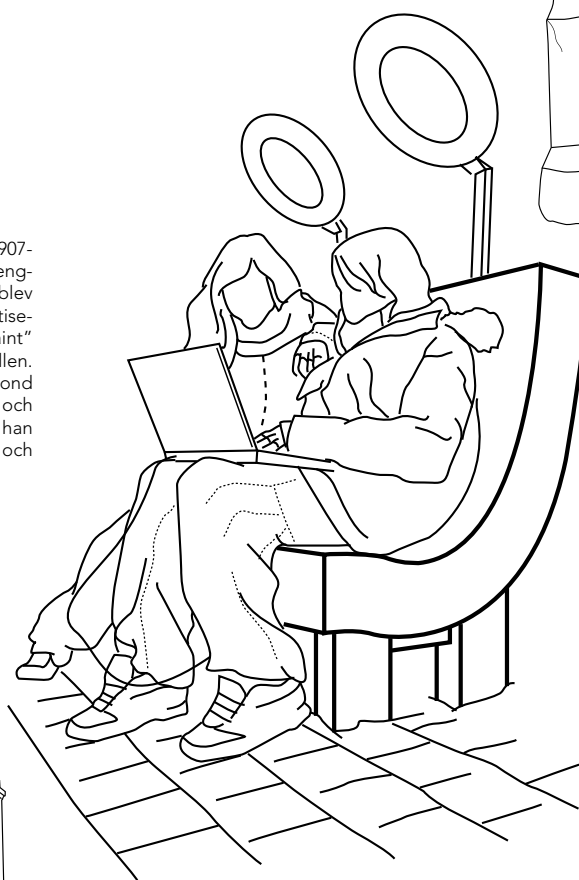
Helgonet.
Logotyp för Simon Templar,
The Saint

Leslie Charteris Boeyer-Yin (1907-1993) föddes i Singapore av en engelsk mor och en kinesisk far. Han blev på 1960-talet berömd för filmatiseringen av sina böcker om "The Saint" med Simon Templar i huvudrollen. Likt Robin Hood och James Bond kämpade Helgonet för sanning och rättvisa. I sin vita Volvo P 1800 dök han upp, såg till att allt ordnade sig och kröntes med gloria.

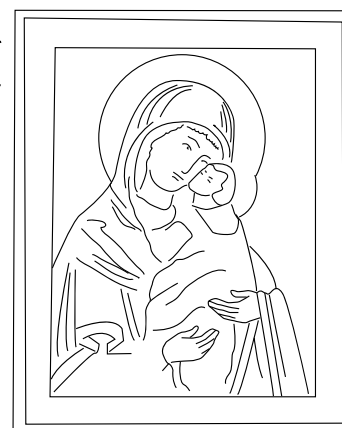
Den tronande aposteln Petrus, ca 1300
Arnolfo di Cambio (1240-1310)
Brons
Peterskyrkan, Rom

Fiskaren Petrus var en av Jesus tolv lärjungar och anses vara den katolska kyrkans förste påve. Han led martyrdöden genom hängning upp och ner, och Peterskyrkan i Rom byggdes över hans grav. I långhuset tronar den välsignande aposteln med himmelens nycklar i handen. Hans vänstra fot är nednött av alla besökare och pilgrimer som dagligen berör hans helighet.

Prins Rahotep och hans hustru Nofret. Ca 2580 f. Kr.
Målad kalksten. 1,2 m hög
Egyptiska museet, Kairo.

I de egyptiska faraonernas och prinsarnas gravar fanns statyer som uttryckte den tronande makten. De följde samma schema med ena handen vilande på låret och den andra höjd mot bröstet eller knuten för att hålla i spiran. Formen är blockartad och skall ses rakt framifrån. Faraon och hans familj dyrkades som gudar och gudinnor och var vanligtvis bemålade; männen i rödbrunt och kvinnorna i gult.

Gudsmodern, 1500-tal
Rysk ikon.

Maria med Jesusbarnet är ett av de vanligaste motiven i det ryska ikonmåleriet. Ikon är grekiska och betyder "bild". Familjeikoner placeras vanligtvis i rummens hörn med brinnande ljus framför. Så blir ikonen ett fönster mot himlen. I den ortodoxa kyrkan finns alltid en ikonostas, en skärm fylld av ikoner, och bakom den ett altare.

C:8 **Fontänskulptur, 1976**

SID 24, SKULPTURGUIDE UMEÅ

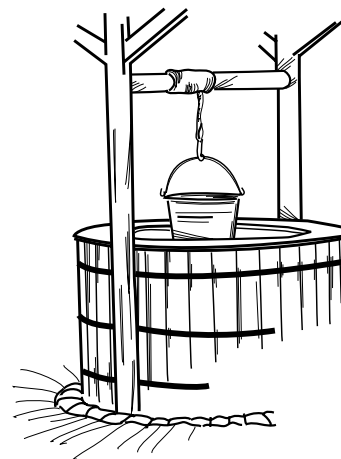
Allt som är levande och växer behöver vatten, och i Stig Lindbergs fontän på Renmarkstorget samsas blommor, fiskar och fåglar skulpterade i grön koppar. På många torg finns vattenkonst, ofta i form av en rund fontän som påminner om de gamla tiders torgbrunnar.

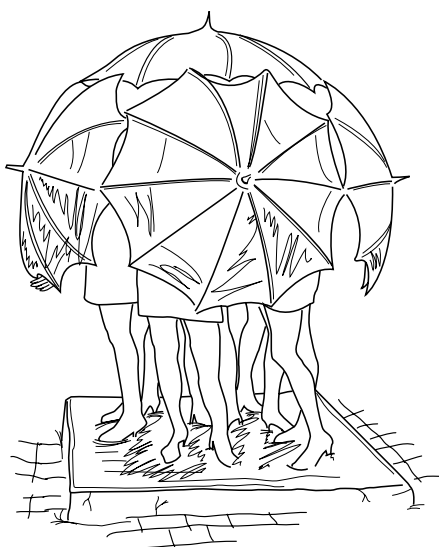
Manneken Pis, 1619
Jérôme Duquesnoy (1602-1654)
 Brons. Höjd 60 cm

Bryssel

Manneken Pis (Den kissande pojken) föreställer en liten pojke som urinerar i en fontänbrunn. Det finns flera legenden om bakgrunden till skulpturen. En av legenderna berättar att en liten pojke räddade hela staden Bryssel från att brinna ner genom att kissa på lågorna. Den lilla bronskulpturen är ofta påklädd och han har över 500 olika dräkter, bland annat den svenska nationaldräkten.

Gammal Torgbrunn

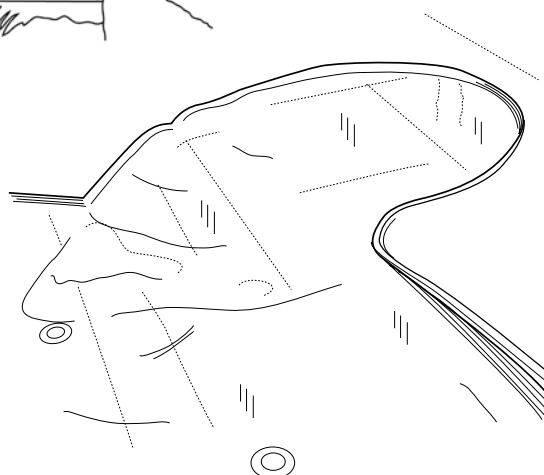
Innan vatten kunde tappas från våra kranar så var brunnen en naturlig mötesplats på stadens torg. I slutet av 1800-talet varnade hälsovårdsnämnden i Umeå för det dåliga brunnsvattnet som spred många svåra infektioner. År 1899 kom den första vattenledningen i Umeå till gagn för såväl brandförsvaret som för människors hälsa.

Böst, 1996
Fred Åberg (1947-)
 Koppar

Trelleborg

Fred Åbergs staty Böst har fått namnet efter det trelleborgska uttrycket för dåligt väder. Paraplyerna bildar ett tak till skydd mot vattnet och omvärlden. En ensam hand sticker ut under paraplytaget, kanske för att känna om det slutat regna.

Klingon, 2004
Fredrik Wretman (1953-)
 Lackerad träfiberskiva, patinerad brons

Södertörns Högskola

Huddinge
 Konstnären Fredrik Wretman har gjort en relief av sig själv sittande som en buddastaty nedsänkt i vatten. Namnet på vattenskulpturen, Klingon, kommer från det fientliga folket i serien Star Trek. Vid Baggböle Herrgård finns en annan av Fredrik Wretmans skulpturer. En buddagestat i orangefärgad plast som sitter i en vattenfylld bassäng.

C:18 Monumentet över Georg Carl von Döbeln, 1867

SID 43, SKULPTURGUIDE UMEÅ

Monument kommer från latinets "monere" som betyder att minnas. En stor uppgift för konstnärer i alla tider har varit att ge minnet en form som lever vidare genom generationer. Krig, fredsslut, avlidna personer och stora gärningar har synliggjorts i hållbara material för att påminna och lära oss om händelser och viktiga skeden i livet.

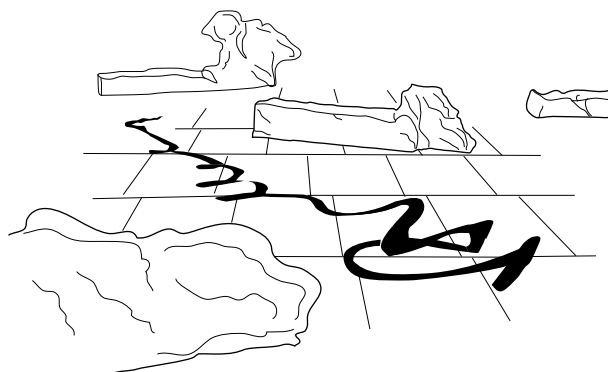
Monumentet över von Döbeln är ett typiskt exempel på krigshistoria där hjältedyrkan uttrycks med von Döbelns profil och inskriptionen som förtydligar det som är värt att minnas.

Hegesos gravstele, ca 400 f. Kr.

Marmor, 1,5 m hög,

De antika grekiska gravstelarna återger i reliefteknik den döde som stillsamt tar avsked från jordelivet.

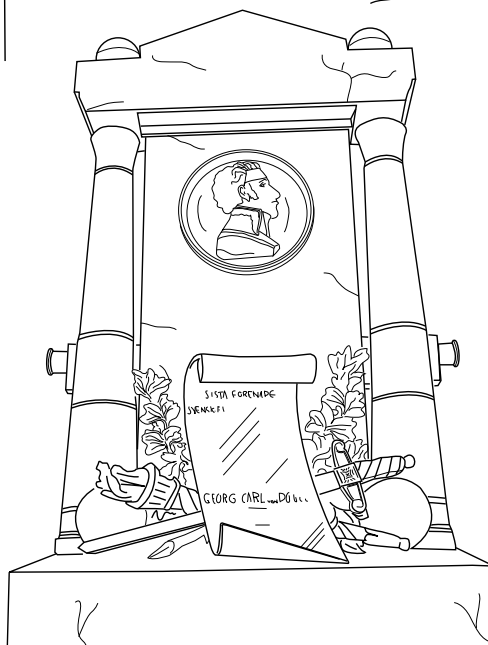

**Till Raoul Wallenberg, 2001
Kirsten Ortwed (1948-)**

Brons

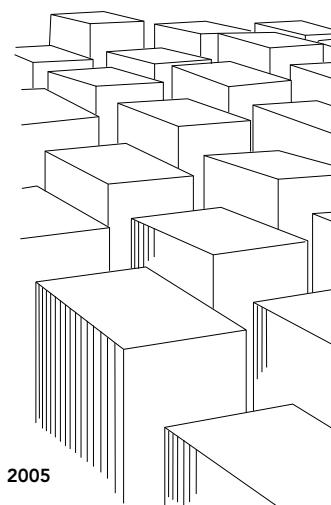
Raoul Wallenbergs torg, Stockholm

På torget nedanför den judiska synagogan i Stockholm finns den danska konstnären Kirsten Ortveds gestaltning av Raoul Wallenbergs insatser under andra världskriget. Här står inte en avbildande staty på hög sockel utan minnet av hans gärning är tolv svarta sfinxliknande kroppar som strävar ner mot Nybrovikens vatten. Till konstverket hör även hans signatur som fanns i de så kallade svenskpässen.

Krigskyrkogård

I Frankrike utanför Verdun finns Europas största krigskyrkogård. Här står 14 246 vita kors i långa parallella rader resta över stupade soldater från första världskriget. På Arlingtonkyrkogården i USA finns oändliga rader av vita gravstenar till minne av stupade soldater från amerikanska revolutionen, andra världskriget och Koreakriget samt även dem som dödats i vår tid i Afghanistan och Irak.

**Minnesmonumentet för Europas mördade judar, 2005
Peter Eisenman (1932-)**

Betong

Berlin

Den amerikanske arkitekten Eisenmans minnesmonument består av 2711 stelar i betong som varierar från 0,2 m till 4,8 m i höjd. De är lagda över en stor yta mitt i Berlin, och skapar ett stadslandskap med trånga gränder där marken böljar och människor oväntat dyker upp eller försvinner.